

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skarg M. D. i A. D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie
o sygn. I ACa 277/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 czerwca 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Łodzi toczącym się pod sygnaturą akt I ACa 277/24 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej M. D. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Łodzi sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa
tysiące) złotych za okres od 18 marca 2024 r.
do 11 czerwca 2025 r.;**
- 3. przyznaje skarżącemu A. D. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Łodzi sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa
tysiące) złotych za okres od 18 marca 2024 r.
do 11 czerwca 2025 r.;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na
rzecz skarżącej M. D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych
wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia**

doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

5. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz skarżącego A. D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

6. oddala skargę w pozostałym zakresie;

7. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz skarżącej M. D. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

8. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz skarżącego A. D. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 24 kwietnia 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 30 kwietnia 2024 r., skarżący A. D. działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 277/24, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi (pkt 1); zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Łodzi do podjęcia odpowiednich czynności w sprawie (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz

skarżącego kwoty 5 000 (pięć tysięcy) złotych (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi– kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego (pkt 4).

Podobną skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 24 kwietnia 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 30 kwietnia 2024 r., skarżąca M. D. działając także przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 277/24, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi (pkt 1); zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Łodzi do podjęcia odpowiednich czynności w sprawie (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 5 000 (pięć tysięcy) złotych (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi– kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego (pkt 4).

W uzasadnieniu skarg pełnomocnik skarżących wyjaśnił, że skarżący złożyli pozew do Sądu Okręgowego w Łodzi 3 lipca 2018 r., który wydał wyrok 19 września 2023 r., od którego strona pozwana złożyła apelację, a Sąd Apelacyjny nie podjął żadnych czynności w sprawie. W uzasadnieniu skargi wskazano na prawo jednostki do rzetelnego procesu sądowego wyrażone w art. 45 Konstytucji RP oraz na fakt, że w przedmiotowej sprawie postępowanie trwa dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, a zachowanie powoda w żaden sposób nie przyczyniło się do przewlekłości postępowania. Przedmiotem sprawy było roszczenie wynikające z umowy kredytu, bowiem powodowie kwestionowali ważność wskazanych w pozwie postanowień, domagając się unieważnienia umowy kredytowej i z tego tytułu żądali zwrotu nienależnie uiszczonych na rzecz pozwanego kwot.

W odpowiedzi na skargę z dnia 4 czerwca 2025 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego 9 czerwca 2025 r., Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o jej odrzucenie. W dalszej części odpowiedzi wyjaśnił, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 19 stycznia 2024 r., a Sąd niezwłocznie dokonał czynności wstępnych, tj. losowania sędziego referenta i doręczenia odpisów apelacji. Przyznano w piśmie, że „w istocie do dnia

dzisiejszego nie doszło do wyznaczenia rozprawy, co jest wynikiem obiektywnej sytuacji sądu. W chwili obecnej czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy sięga w Wydziale I Cywilnym Sądu Apelacyjnego w Łodzi w większości referatów ok. 1,5 roku. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi na przewlekłość postępowania zasługiwały na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim

etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną beczynność sądu, jako naruszającą prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, LEX nr 479698; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, LEX nr 479136; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, LEX nr 494267 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10, LEX nr 619863). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste

domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Przedmiotowa sprawa zakończyła się przed Sadem Okręgowym 19 września 2023 r. wydaniem wyroku, po czym pełnomocnicy stron wniesli o jego uzasadnienie, a po sporządzeniu i doręczeniu odpisów orzeczenia z uzasadnieniem strona pozwana wywiodła apelację, zaś strona powodowa złożyła zażalenie. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Łodzi w dniu 19 stycznia 2024 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Łodzi w systemie SLPS w dniu 24 stycznia 2024 r.

Wylosowano sędziego referenta. W tym samym dniu sprawę wpisano do repertorium ACa 277/24 (apelacja pozwanego) oraz ACz 146/24 (zażalenie powodów). Ostatnia czynność Sądu odnotowana w aktach sprawy dotycząca apelacji to zarządzenie z 28 lutego 2024 r. o sygn. I ACa 277/24 (k. 756), zaś zażalenia to zarządzenie z 18 marca 2024 r. o sygn. akt I ACz 146/24 (k. 764). W dniu 22 marca 2024 r. wpłynęły zaś odpowiedzi powodów na apelację (k. 768), a w dniu 8 kwietnia 2024 r. odpowiedź pozwanego na zażalenie (k. 778).

W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Łodzi od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądania skarżących. Ponadto z urzędu Sąd Najwyższy zaleca podjęcie czynności w sprawie w tym wyznaczenie rozprawy w ciągu dwóch tygodni od otrzymania akt niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2, 3 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz

§ 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.
w sprawie opłat za czynności adwokatów (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.).

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW

[r.g.]